

Posamezne številke: Na-
vadne Din --50, ob no-
deljah Din 1--

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedeljem in praznikov, ob 12. uri
da umom naslednjega dne ter
mesечно po pošti D 10--
semestrno D 18-- dostavljeno
D 11-- na izkaznice
Inserati po dogovoru

Naroča se pri upravi
MARIBOR, Jurčičeva ul.

Poštnina plačana v gotovini

TABOR

Posamezne številke: Na-
vadne Din --50, ob no-
deljah Din 1--

UREDNIŠTVO se nahaja v Mari-
boru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon intern. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, priloge, desno. Tele-
fon št. 24. ŠHS poštnoštevilni ra-
čun št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne
odziva. -- Rokopis se ne vrača.

Leto: III.

Maribor, sreda 2. avgusta 1922.

Številka: 172.

Aktivni in pasivni.

Iz dnevnih poročil je znano, da je narodna skupščina izvršila dva važna politična čina: sprejela je prvi redni budžet in ratificirala pogodbo o prvem zunanjem posojilu Jugoslavije. Nepotrebno bi bilo pisati na dolgo in široko o važnosti obeh dogodkov. Pravimo dogodek v naši parlamentarni zgodovini. Politično izobražen državljani ve, kakšnega pomena je budžetna pravica. V vseh parlamentarnih državah je budžetno pravo najmočnejše orožje poslancev; budžet je pravzaprav temelj parlamentarizma. V Jugoslaviji doslej nismo imeli rednega budžeta, zato je sprejetje prvega rednega budžeta le novo znamenje napredujoče konsolidacije. Kar se pa tiče zunanjega posojila, je znano dovolj, koliko težko je treba prebrskati, predno dobi mlada država izdatno denarno pomoč od zunaj. Zunanje posojilo tedaj ne more biti nič drugega, kakor znamenja, da zunanji svet zaupa naši državi in da je uverjen o njeni gospodarski prosperiteti. Tudi to se da razlagati le kot korak naprej.

Opozicija sodi, kajpada, čisto drugače. Velik del naše opozicije se namreč silno razlikuje od opozicij v starih parlamentarnih državah. Slednje vedo dobro ločiti državo od vlade in nikdar ne rovarijo proti očitnim državnim interesom, vedo, da bi s tem pljuvale v skledo, iz katere zajemajo same. Ne tako pri nas. Pri nas se del opozicije sploh ni poslužil budžetne pravice, ker ne gre v parlament. Ta pseudeopozicija se bori z mlino na veter in vodi hudo papirnato vojno z bivšo Srbijo, češ, da je napačno razumela akte o ujedinitvenju (manjkal je namreč državniški genij Stjepice Radića). Ta donki-jotska armada razlije strašno krvavo, korupcijsko itd. toda v Beograd ne pride, da bi se poslužila svojega naravnega orožja proti režimu. Seveda tudi »odklanjca« posojilo in gre tako daleč, da zataji celo najbližje lastne interese, samo da pokaže vladi svojo trmo! Radić pozna edino lastno stranko, izven nje pa le to, kar služi interesom stranke. Ta politični bolnik neprestano prebira v svojem kotu razna »pisemca«, ki mu jih pošiljajo vladni angleški in ameriški gentelmeni za cele kupe njegovih memorandumov, resolucij itd. Če ga obišče kak ameriški žurnalist, smatra to za znamenje »človečanske« orientacije ameriške javnosti, ne vidi pa, da odlični ameriški krogi dajejo visoko posojilo državi, ki jo on trdovratno negira. Drugi del opozicije se pa specializira na vpitje v parlamentu. Ne trdimo, da niso nekateri opozicijski poslanci povedali v budžetni in posojilni debati marsikatero dobro in da ni bila njihova kritika tuintam prav umestna; trdimo celo, da mora biti vlada hvaležna za vsako pošteno, dobromišljeno kritiko. A tako kričarajo le nekateri za politiko dorasli ljudje, ki se zavedajo svojih dolžnosti v isti meri kakor pravice in ki niso pozabili na principe državljanske morale. Klerikalna stranka, ki bi lahko vodila čisto stvarno in dobro opozicijo, če bi ne stala v najtežji duševni krizi, v dobi »preluki« in pišljavih načel, je poslala v debatni ogenj ljudi, katerim manjka ne le političnega znanja, marveč tudi najenostavnejših pojmov o parlamentarizmu. Pismouk iz Sv. Semele, ki je hodil s klerikalnimi prvaki na shode, igraje vlogo nekakega »impresarija« in katerega politična modrost se je uveljavila v občinski in deželnozborski politiki, se obnaša v Beogradu, kakor da je z veliko žlico pohrustal vse skode državnika, znana in izkušena. Kaj se njemu v poli-

Važna vprašanja v ministrsk. svetu.

Razdelitev vojne odškodnine. Agrarna reforma v Bosni in Hercegovini. Sporazum z Italijo.

Beograd, 1. avgusta. (Izvirno.) Včeraj dopoldne se je vršila seja ministrskega sveta. Razpravljalo se je o odboru za razdelitev vojne odškodnine ter o odboru za nadzorovanje razdelitve. Nad dosedaj na račun vojne odškodnine sprejetim materijalom bo vršila nadzorstvo vlada sama. Soglasno se je na to sklenilo, naj tudi v bodoče vlada naroča materijalne datjave na račun odškodnine in naj vrši nad temi datjavami nadzor. Nadalje se je o dobri kredit v znesku 6 milijonov dinarjev za rente ter ureditev agrarne vprašanja v Bosni in Hercegovini; ta znesek se bo upošteval v proračunu za prihodnje leto. Glede kandidature Jovana Tomića za državni svet se je sklenilo, naj se pogaja ministrski predsednik s predsednikom demokratičnega kluba. V razpravi o jugoslov. italijanski pogodbi se je ugotovilo, da je med našo državo in Italijo dosežen popoln sporazum. Naša vlada bo pogodbo in v Rimu sklenjene konvencije podpisala. Podpis se bo izvršil še tekom današnjega dne. Glasom pogodbe morajo Italijani tri dni po podpisu izprazniti Sušak in dvanaest dni po

podpisu vse tretje cone v Dalmaciji. Končno se je sestavil komite, ki bo sodeloval pri rešitvi reškega vprašanja. Izvoljeni so Pašić, Ninčić, Pribečević in Kretelj. H koncu se je vršila razprava o raznih tekočih vprašanjih.

Beograd, 1. avgusta. (Izv.) Včeraj popoldan je vlada demokratičnemu in radikalnemu klubu sporočila svoj sklep glede povračila vojne škode. Radikalni klub je razpravljal o tem in po daljši diskusiji sklenil sprejeti vladni predlog. Vlado prosi, naj bi s 1. junijem 1924 začela izplačevati rento. Radikalni ministri bodo zastopali ta sklep v ministrskem svetu.

Beograd, 1. avgusta. (Izvirno.) Ministrski predsednik Pašić je odpisal predsedstvu parlamenta pismo, v katerem predlaga narodni skupščini v smislu člena 108. vidovdanske ustave in na podlagi člena 2 o državnem svetu in državnih sodiščih kandidature za državni svet, ki jih je določil kralj. Hkratu prosi, naj parlament imenuje s svoje strani 24 članov, da kralj izbere 12 članov izmed njih za državne svetnike.

Položaj na grško-turški meji.

Carigrad, 31. julija. (Izvirno.) Minister zunanjih zadev je izročil vrhovnemu komisarju noto, ki vsebuje natančne podatke o koncentraciji grških čet na turški meji. Grki so zbrali 30.000 oboroženih vojakov. Gibanje čet, ki se opaža na mejah, daje slutiti, da gre za resnejše priprave, kakor so navadni vojaški manevri. Turška vlada opozarja zaveznike na koncentracijo in izraža upanje, da bodo vele-sile podvzele vse mere, ki so potrebne da bo preprečena morebitna kršitev nevtralnosti Carigrada. Turške kroge so zadnji dogodki zelo vznemirili.

London, 31. julija. (Izvirno.) »Times« poroča iz Carigrada: Vesti o spopadih med francoskimi in grškimi četami in vojaki so neresnične in brez vsake stvarne podlage. Angleške čete se prevažajo iz azijske na evropsko obalo Bosporusa.

Malta, 31. julija. (Izvirno.) Oddelek vojnega brodogradništva je zapustil sardinsko obalo, v spremstvu drugega oddelka, ki prevaža siseški polk v Carigrad.

Zveza narodov za Avstrijo.

Dunaj, 1. avgusta. »Reichspost« poroča: Vodja urada zveze narodov v zunanjem ministertvu S. Matek je sprejel danes sledeče poročilo: Svet zveze narodov, ki je ravnokar končal svoje zasedanje, se je med drugim bavil tudi z avstrijskim vprašanjem. Na predlog Rene Vivianija je bil soglasno sprejet sklep, ki pravi: Svet zveze narodov ugotavlja, da je program, ki ga je izdelal finančni odbor zveze narodov za obnovo Avstrije temeljit in da je pokazal uspeh že z odpravo zastavne pravice. Svet zveze narodov upa,

da bodo vse evropske države upoštevale nevarnost, ki jim preti v slučaju, da se pusti Avstrijo v sedanjem brezupnem finančnem položaju, ter da bodo storile vse, da se temu odpomore.

Praga, 31. julija. (Izvirno.) Avstrijski minister Segur je danes popoldne dospel v Prago. Avstrijski delegatje in avstrijski poslanik v Pragi dr. Marek so se ob 5. uri popoldne sestali s češkoslovaškim finančnim ministrom, kjer so se pogajali glede izplačila ostanke češkoslovaškega posojila Avstriji.

VEDNO VEČJI KAOS V ITALIJI.

Rim, 31. julija. (Izv.) Socialistično glavno glasilo »Avanti« objavlja proklamacijo delavskih organizacij, ki napovedujejo splošno stavko, katere začetek se določen na danes popolnoči. Fašisti so izdali nasprotno proklamacijo. Pozivajo delavstvo, naj se ne da motiti in naj mirno nadaljuje delo. Če ne bo posegla vmes država in v 48 urah končala stavka, bodo fašisti poskrbeli sami, da se bo delavstvo vrnilo na delo(!).

SESTANEK LLOYD GEORGE - POINCARE.

London, 29. julija. (Izv.) Francoski poslanik Saint Quaire je sporočil državnemu tajniku Balfourju nujno željo ministrskega predsednika Poincare, da bi se vršil sestanek z Lloyd Georgeom še pred 15. avgustom ter naj bi se pritegnili tudi zastopniki Belgije in Italije.

DEMONSTRACIJE PROTI VOJNI V ANGLIJI.

London, 31. julija. (Izv.) V Londonu in v nadsto drugih mestih in trgih so se včeraj vršile velike demonstracije proti vojni.

VELIKA EKSPLOZIJA V ŠPANIJI.

Madrid, 31. julija. (Izv.) V Ciudad real je nastala velika eksplozija dinamita. Iz razvalin so doslej pogegnili mnogo mrtvih in ranjenih.

BORZA.

Zagreb, 1. avgusta. (Izv.) Izven borze. Pariz 6.78, Curih 15.75, London 3.17, Berlin 1.87, Praga 2.07, Italija 3.80, dolarji 83, Dunaj 0.19, Budimpešta 0.47.

Curih, 1. avgusta. (Izv.) Sklepniki kurzi: Pariz 43.20, Zagreb 1.62, London 23.40, Berlin 0.82, Praga 13.--, Italija 23.85, Newyork 526, Dunaj 0.01%, žigosane krone 0.01%, Budimpešta 0.26, Varšava 0.08%, Sofija 2.30.

tičnem delu osiveli ljudje; z eno samo naduto gesto jih postavi globoko pred sebe, češ, od mene se učite! Sam pa vpije kakor papiga, ki so jo naučili, kako mora zavpiti, ko stopi sosed v hišo. Dr. Korošec, vodja klerikalne stranke, se »zdavi« na Bavarskem, boječ se, da bi mu v parlamentu luščili v obraz orehe iz dobe njegovega ministrovstva. Tako so se klerikalci krvavo potili, da bi kar najbolj destvirali vlado in onemogočili prvi redni budžet. Postavili so na govorniški oder najzloglasnejše demagoge, ki bi naj prekricali zunanje posojilo. Kako so se obnašali glede železnice, o tem smo že pisali pred par dnevi.

To je opozicija in to režim. Vladne stranke so aktivne; delajo. Delo se lahko kritizira, da, delo je lahko večkrat tudi napačno in zmotno, toda dele dveh let za konsolidacijo države je kljub svojim morebitnim napakam vendarle aktiva v državni bilanci. Vpitje, od katerega ne ostane nič več kakor same besede, je globoka pasiva, ki ne slabi samo onih, ki se strinjajo z vladno politiko — to bi bilo še najbolj naravno — ampak slabi tudi državo, skupne interese. Na državi so zainteresirani vsi, ki so bili na vladi in ki še hočejo priti; ona se tiče i socialistov i avtonomistov, država je celo objekt federalistov. Mar opozicija s svojim negativnim delom ne škoduje državi? Če bi med posameznimi opozicijskimi skupinami ne bilo toliko kričočih, da, brezupnih nasprotij in če bi njihove taktike ne vodila gola partizanska trma, bi imeli danes močan opozicijski blok z enotnim vladnim in ustavnim programom. Ta blok se seveda ne more ustvariti drugje kot v parlamentu. A kaj vidimo? Niti one opozicijske stranke, ki v parlamentu samo vpijejo, se ne morejo sporazumeti med seboj, kako naj se sporazumejo pač šele z onimi, ki sploh ne marajo v parlament. To je stara pesem, bodo rekli. Da, stara je, a še vedno nova, zakaj resnična je in nam najbolj bje v obraz. Toliko vpijete proti slabemu režimu, nimate pa niti moralne niti politične moči, da bi pripravili boljšega. Kdor bi vam izročil državo, bi storil usodepolno zgodovinsko napako. Vsa bi pograbil le svoj kos, da bi našel separatistične nagone, ki mu ne dajo miru, celoto pa bi priporočil Bogu in hudiču.

Režim tedaj ustvarja, dela, režim je aktiven in agilen. Separatistični »režim« pa ne obstoja niti v idealnih obrisih, da, oni si ga niti ne morejo zamisliti, ker mikdo ne ve, s kom naj gre in kako. Kaj pomagajo dalekosežni načrti in vsi jerbasi »novih idej«, s katerimi krošnjarijo po Beogradu. Ko pa nimajo za te »ideje« potrebne realne moči, saj stoji za vsako le peščica poslancev!

Politične vesti.

* Bolgarofilski »Stražar«. »Stražar« je dobila specialista za bolgarske zadeve in bo »v interesu Jugoslavije in jugoslovanstva seznanjala našo javnost z razmerami naših jugoistočnih bratov« itd. Stražina javnost je izmed vseh najbolj potrpežljiva: dve leti po prevratu, dokler je bil dr. Korošec minister v Beogradu, dr. Brejce pa prezident v Ljubljani, je »Stražar« na vse načine hvalila in prala Srbe pred našim dobrim ljudstvom, ki ga je med vojno nekoliko preveč nahujskala proti bratom onstran Drine. Vsi smo vedeli, da to »Stražar« ne gre od srca, zakaj vuk dlaku menja, ali čudi nikada! No, izza volitev je začela udrihati po Beogradu, po Srbiji itd. tako da so se vsi faimoštri no deželi iz »srbofilov« nre-

evili v avtonomiste. Sedaj je iztaknila novo simpatijo, brate Bolgare. »Straža« je silno podobna devicam, ki dolgo izbirajo ženine, dokler ne postanejo že nestrpne in poberejo najzadnjega, ki so mu kedaj dale koš. Pa pustimo »Stražine« deviške simpatije. Pri svojem spevu »anuntio vobis...« pa je sunila z nogo tudi ob g. Pašića in mu očitala nagrabiljene milijone. Vse, ki so za današnje jugoslovanstvo, pa proglašajo za prodane duše. Kar se tiče g. Pašića, naglašamo samo to, da je še l. 1920, ravno »Straža« povedala toliko dobrega in lepega o g. Pašiću in radikalni stranki, da smo se kar čudili. No, mogoče takrat še ni imela dovolj razvite pameti ali pa je tako hotel g. Korošec, ki je vladal v lepi slogi z g. Pašićem in radikalno stranko. Lepi Velizar Janković se je skupno z dr. Korošcem pripeljal v salonskem vozu na orlovski zlet in govoril v imenu radikalne stranke. Seveda so mu vsi kmečki fajmoštri, orli in orlice navdušeno pritrjevali. Ah, stalna na tom svjetu samo mjena jest... Danes je g. Pašić proklet, prokleti so vsi Srbi, ker se niso hoteli navdušiti za rimski klerikalizem in njegovo nedotakljivost v Sloveniji. Edini up so še jugoiztočni bratje Bolgari. In če splava tudi ta up po vodi?...

* Glas z južne meje. V Bitolju izhajajoči list »Južna zvezda« prinaša lep članek »Utopisti« naslovljen na one, ki iz daleč barantajo za Makedonijo in hujkajo nezavedno ljudstvo za neka-ko makedonsko »avtonomijo«. »Južna zvezda« piše: »Ne boste uspeli. Mi smo tukaj, da kot čuječi stražniki južnih vrat naše domovine odbijemo vaš napad in ohranimo svetinjo makedonske kostnice, v kateri počivajo ostanki najboljših, najrodoljubnejših in najpoštenjših sinov te dežele. Ne bomo dovolili da bi se prelita kri naših herojev ignorirala in tudi ne, da bi se kakorkoli skazilo s slavo ovenčano delo. Mi vas bomo razorožili v vaših podlih namenih in odkrili vso moralno bedo in vso goloto, s katero se vojskujete.« Tako pravijo naši bratje tam ob grški meji tistim širokoustim avtonomistom, ki jih je naenkrat zasrbel tuja peta. Kje so pač bili današnji agitatorji za avtonomijo Makedonije v tistih časih, ko je bila ta dežela najbolj nesrečna in zapuščena? Danes se hočejo vtikati v macedonske razmere, ko je pa bilo treba osvoboditi Makedonco, so slavili avstro - ogrsko - nemško - bolgarsko - turško zvezo. Kaj bi rekli n. pr. štajerski Slovenci, če bi se Makedonci tako vtikali v naše zadeve kakor se naši avtonomisti vtikajo v skelečo makedonko rano?

Daruite za 'Sklad otroške bolnice' v Mariboru.

Obletnici dveh Hrvatov.

Letos praznujejo Hrvati in znjimi tudi mi obletnici dveh njihovih in naših pesnikov: stoletnico rojstva dr. Dinka Vitezića ter tristoletnico rojstva dr. Dinka Vitezića ter tristoletnico rojstva dr. Dinka Vitezića. Dr. Dinko Vitezić je bil Istran ter zavzema med tamkajšnjimi hrvatskimi rodoljubi in narodnim delavci prošlega stoletja prvo mesto. S svojim pokojnim bratom, krškim škofom Ivanom Vitezićem in tržaškim škofom Jurjem Dobrilom ter starima književnikoma Matejem in Franjem Volarićem tvori ono krasno plejado, ki je ubogemu istranskemu ljudstvu v časih najgloblje teme prva pričela osvetljevati svet ter pota k boljši človeški bodočnosti. Zato pa v Istri tudi nihče drugi ni užival toliko zaslužene ljubezni, kakor ravno on, Dinko Vitezić, poslednji onih prvih probujevalcev hrvatske narodne zavesti v tužni Istri.

Dr. Dinko Vitezić se je rodil dne 24. julija l. 1822. v mestu Krku na istoimenskem otoku. Ker je bil že kot otrok zelo nadarjen, so ga starši poslali na gimnazijo na Dunaj, kjer je bil gojenec starega zavoda Möll. Filozofijo je studiral v Zadru, a pravo na vseučiliščih na Dunaju ter v Padovi, kjer je l. 1847. tudi postal doktor. Še istega l. je stopil v državno službo pri finančni prokuraturi v Zadru, položil l. 1851. izpit za državnega pristava, postal leta 1855. finančni svetnik za Dalmacijo v Zadru ter l. 1865. začasni upravitelj te

Dnevna kronika.

— Kako živi kralj in kraljica na Bledu? Beograjsko »Vreme« prinaša nekatere podrobnosti. Kralj in kraljica sta nasprotnika vsakega luksusa. Njuno stanovanje je skoraj pretirano enostavno, da si kaže fin ukus. Kralj in kraljica stanujeta v drugem nadstropju, v katerega se pride po stopnicah iz vrta. Imata vsak po eno spalno sobo s kopalnico, kabini za delo, med njima pa skupen salon, ki vodi čez teraso na vrt. Vsi ti apartmani so obrnjeni proti jezeru. Življenje na dvoru teče pravilno kakor ura. Ob 9. uri zjutraj je zajutrek, ki ga opravi vsak v svojem apartmanu. Nato sprejme kralj pošto in poročila, ki jih prinaša dvorni ministar. Potem sledi avdijence. Kraljica se ob tem času mudi v svojih sobah v družbi dvorne dame. Značilno je, da se sama tudi čes. Točno ob 13. uri je kosilo. Navadno se servirajo tri jedi. Po kosilu se kralj in kraljica podata na izlet v Alpe. Kraljica večkrat sama vodi avtomobil. Izlet traja navadno 6 ur. Na to igrata tenis, ki je obema zelo priljubljen. Ob 20. uri je skupna večerja, ki je čisto preprosta in kratka. Po večerji gresta kralj in kraljica v improvizirani kinematograf na teniso-voim igrišču. Po predstavi še kratek sprehod, na to pa se podata k počitku.

— Krediti za zdravstvo. Kakor nam sporoča finančna delegacija, je finančno ministrstvo z brzojavnim odlokom DR br. 91.213, dospelim v Ljubljano 29. julija zvečer, dovolilo zdravstvenemu odseku v Ljubljani kredit 500.000 Din.

— Vrtna veselica v Hotinji vasi. V nedeljo dne 6. avgusta priredi pripravljani odbor Narodne knjižnice v Hotinji vasi pri g. Fr. Princu veliko vrtno veselico. Začetek ob 15. uri. Ker je čisti dobiček namenjen ustanovitvi knjižnice, vabimo na obilno udeležbo.

— Čuvajte se griže! Z novim sadjem se je v več krajih pojavila stalna spremljevalka prvega sadja — griža. Bolezen je zelo nalezljiva in zato nevarna. Najlažje se obranimo griže s čistočo: umivanje rok pred jedjo, umivanje sadja pred zavžitkom itd. V slučaju obolevnosti je treba takoj pritegniti zdravnika. Perilo se razkuži na ta način: da se izkuha. Človeške odpadke se mora pred izpraznitvijo razkužiti z živim apnom, lizolom ali sličnim. Jestvine pokrivati pred muhami, ker muhe prenašajo bacile.

— Žena ubila moža. V Velikem Bečkereku sta se sprla zakonca Gijewte. Med preprirom je žena pograbila kladivo ter udarila moža po glavi, da se je nezavesten zgrudil na tla. To je ženo še bolj razkačilo; na tleh ležečega nezvestnega moža je tako dolgo obdelovala s kladivom, da mu je popolnoma razbila črepijo. Surovo ženo so zaprli in predali sodišču.

oblasti. Dalje ga avstrijska centralistična vlada kljub vsej usposobljenosti ni pustila, ker ji je bilo na poti njegovo hrvatsko narodno prepričanje, a ravno to so proti njemu posebno tudi tedanji dalmatinski in istranski italijanski veljaki.

Po več nego dvajsetletnem uzornem službovanju v javni državni službi, mu je dalmatinska deželna vlada poverila mesto predavatelja statistike na državnem privatnem učilišču za državno pravoslovje, a l. 1866., za časa vojne, ga je imenovala za predstojnika odbora za varstvo mestnega in državnega blaga v zadarski trdnjavi. V Zadru si je Vitezić pridobil veliko zaupanje in spoštovanje vseh faktorjev ter je poleg tedanjih tamkajšnjih hrvatskih rodoljubov bil eden glavnih stebrov hrvatske čitalnice in odbora »Matice Dalmatinske«.

Leta 1872. se je Vitezić naveličal čakati na nadaljno avstrijsko povišanje ter je raje stopil v pokoj ter se nastanil na svojem posestvu na Krku, kjer je bil njegov starejši brat Ivan istočasno škof. Od tu je tedaj Vitezić započel svoje plodono delovanje po vsej Istri. Najprej je kumoval z Dobrilom osnovanju hrvatskega lista »Naša Sloga«, a za tem je l. 1873. stopil na politično polje. Mejni okraji severovzhodne Istre so ga izvolili za svojega zastopnika v cesarski zbornici na Dunaju, kjer je poleg dr. Klaića, Pavlinovića in dr. Montia najživahnejše branil narodne interese svojega zapu-

— Blagor naši državni upravi. V Velikem Bečkereku so minule dni zaprli vodjo tamošnjega davčnega urada Dimitrijo Ristića in njegovega tajnika Vojislava Markovića, ker sta iz državne blagajne pomeverila 10.000 dinarjev. Dogodek je naravno izzval v Vel. Bečkereku veliko senzacijo.

— Liga zoper korupcijo. V Beogradu se zadnje dni mnogo govori o »ligi četrdesetorice«, ki že leta zbira material raznih korupcijskih afer. Govori se, da namerava ta liga v kratkem objaviti ves dosedaj nabrani in z dokumenti podprti material.

— Vesel dogodek na Donavi. Na potnem parniku donavske paroplovne družbe so pred par dnevi doživeli vesel dogodek. Na potu med Tekijo in Milanovcem je povila ga. Jovanovića dvojčka: fanteka in punčko. Paroplovni sindikat je veseli materi podelil običajno nagrado, mali bodoči nevesti pa — balo.

— Zoper pijančevanje je izdala deželna vlada — a ne pri nas, temveč v — Gradcu stroge naredbe. Mladini do 16 let se alkoholne pijače sploh ne smejo oddajati. Prestopki se kaznujejo s strogim zaporom in visokimi globami. Prepovedana je tudi oddaja alkoholnih pijač vinjenim in pijanim gostom. Na ta način upa vlada preprečiti pijančevanje.

— Madžarski »pacifizem«. Madžarski listi so začeli v zadnjem času pisati odkrito in nedvoumno, kako bo Madžarska izigrala določbe o razoroženju. Res je, da se mora za sedaj držati pogodba, ki določa, da sme imeti le 35.000 vojakov. To seveda ni dovolj ne za obrambo še manj za napad. Zato je treba, da se Madžari urijo za orožje v vseh športnih društvih. Tega jim ne more nihče prepovedati. Vsak mladi Madžar v športna društva in vsako športno društvo bodi nadomestilo vojaškega kadra!

— Od veselja ali žalosti? Iz Londona poročajo: Ko je dospela v Sirijo vest, da je Zveza narodov podelila mandat nad Sirijo Franciji, so domačini ubili dva francoska častnika in 32 vojakov.

— Židovska država. Iz Londona se poroča, da je zveza narodov odobrila predlog, da se proglasi Palestina za svobodno državo židov. Naseljevanje židov v Palestini je s tem torej mednarodno odobreno in dovoljeno.

— Verski fanatizem se je preselil v skrajni kot Evrope, na Irsko. Kakor poročajo angleški listi, se vrše na Irskem hude borbe med katoličani in protestanti, ki živijo v takozvanih verskih otokih. Tam, kjer so katoliki v večini, so protestanti izpostavljeni najhujšemu nasilju in obratno. Drug hode iztrebiti drugega. Zadnje boje na Irskem je razumeti le kot boje med katoliki in protestanti.

ščenega ljudstva ter v kratkem dosegel ugledno ime. Tedaj je s svojimi že omenjenimi tovariši poslanci često posejal društvo hrvatskih dunajskih dijakov, spominjajoč jih na vztrajno in resno delo, poučujoč jih z dobrimi navadami, a tudi podpirajoč jih gmotno, osobito one, ki so bili siromašni.

Leta 1879. izbrala ga je Istra ponovno za poslanca, a po preteku petih let je odložil to častno funkcijo, ker mu je pričel občutno pesati vid ter prepuštil polje političnih borb mlajšim dalmatcem, dr. Laginji, Mandiću in Spinčiću. Velike zasluge si je stekel Vitezić pri snovanju »Bratovščine hrvatskih ljudi v Istri« ter »Družbe sv. Cirila in Metoda za Istro«, katerih poglavitna svrha je bila otvoritev hrvatskih šol v Istri ter podeljevanje stipendij siromašnim istrskim dijakom. Obenem je priskočila na pomoč moralno in gmotno ter bil tudi njun predsednik oziroma odbornik. Leta 1885. je bil v tretji izvoljen za državnega poslanca ter kot tak ponovno jako veliko storil za naše še danes nesvobodno hrvatsko in slovensko ljudstvo v Istri. Umrl je na Božič, 25. decembra leta 1904.

Drugi mož, katerega obletnico praznujemo letos je dalmatinski pesnik Petar Hektorović. Letos poteče 350 let, kar je ta pesnik in vlastelin z otoka Hvara umrl. Hektorović je bil sovrstnik in prijatelj tedanjih dalmatinskih hrvatskih pesnikov Nikole Nalješkovića, Mavra Vetranića in drugih Dubrovničanov ter malo starejšega Hvarana,

— Vzroki brezposelnosti v Angliji. Delavski voditelj Thomas je izjavil v nekem govoru v Leytamu, da je brezposelnost posledica nesmiselne politike ki se ne ozira na to, da bo prišla Anglija sama v neizmerne težkoče, če se ne bo spremenila politika napram Nemčiji. Položaj v Nemčiji je več kakor nevaren. Če pridejo na krmilo komunisti ali pa monarhisti, bodo vse posledice prizadele demokracijo in civilizacijo. Zavezniki so sami zakrivali to stanje, ker so sledili zaslepljeni politiki Francije. Ta politika se mora izpremeniti ne le za to, ker bi vodila do nove vojne, temveč tudi, da se odpravi velikanska nezaposlenost v Angliji.

— Morski ropari na Pacifiku? Pariški »Matin« poroča iz Londona: Brzojavna vest iz Los Angelesa javlja, da je pomorska oblast Zedinjenih držav uvedla najstrožjo preiskavo glede misterioznega dogodka s 4 podmorskimi čolni, ki so izginili nekje v bližini kalifornske obale. Nedavno je namreč odplula z obale Pacifiškega oceana v Hampton flotilja sestojala iz 12 podmorskih čolnov. Nek parnik, ki je srečal flotiljo, pa je ugotovil, da šteje le 8 podmorskih čolnov. Pristaniška oblast v Los Angelesu je odposlala poveljniku te flotilje brezžično brzojavko, ki v nji omenja, da se je mudilo v luki le 8 edinic. Ameriški mornarški krogi so zelo v skrbeh glede usode 4 podmorskih čolnov. (Op. ur. Najbrž gre zopet za pojav morskih roparjev, ki so že napadli v Pacifiku več parnikov.)

— Komunistično vseučilišče. Moskvi se je otvorilo novo komunistično vseučilišče, ki je organizirano po vzorcu znanega »vzhodnega vseučilišča«, na katerem se izobražuje 352 dijakov raznih narodnosti. Tečaj traja 9 mesecev. Med drugimi predmeti se poučuje zgodovina materijalizma, zgodovina revolucije, religija komunizma in položaj sovjetske republike.

Dopisi.

Slovenska Bistrica. Tarife vozniških listkov tukajšnje lokalne železnice S. Bistrica mesto—Slov. Bistrica j. kol. se je s l. 7. t. l. zvišala na 150%. Vprašamo obratno ravnanje južne žel. v čigar oskrbi je ta železnica — kdo je ta nepostavni čin ukrenil? Izrečno opozorimo na čl. 9 zakona o proračunski dvanajstini za mesec julij 1922 U. L. št. 76-225 iz 1922 — ki točno in jasno pravi: »Minister za promet se pooblašča, da sme železniške tarife zvišati za 50% sedaj veljavnih tarifnih postavk.« Tukajšnje prebivalstvo je razburjeno nad samovoljnim postopanjem železniške uprave. Okrajni zastop. ki bi bil v prvi vrsti zato poklican, da protestira proti takšni nepostavni ukrepi — se pač malo ali nič ne briga za okraj. Saj poznamo klerikalno politiko našega okrajnega zastopa — farbatil ljudstvo znajo, za delo jim pa ni.

pesnika Hanibala Lucića. Hektorović je s svojim »Ribanjem i ribarskim prigovarjem« prinesel v 16. stoletju prvi v hrvatsko literaturo ribiško idilo, ki je bila tedaj in že tudi poprej zelo v modi na drugi obali Jadrana, v Italiji. Njegovo književno veličino označujejo osobito nekatere karakteristične črte, ki ga dele od ostalih dubrovniško-dalmatinskih pesnikov: Hektorović je edini stari hrvatski pesnik, ki nam je zapustil realistično literarno delo. Hoteč dati temu delu čimboli realistični izgled, je vpletel vanj štiri narodne pesmi ter tako prvi po čestu zapisal narodne pesmi, ki so dandanašnji za proučevanje drugih zelo do brodošel pripomoček.

Dasiravno je bil Hektorović vlastelin, vendar diha iz njegovih del obilo demokratičnih misli in nazorov, kar ga še posebno loči od vseh tedanjih literarnih sovrstnikov. Vzrok, da se je v njem razvilo tako jasno demokratično čuvstvo je bilo najbrže to, da je živel večino svojega življenja med preprostim ljudstvom v rodnem Starem gradu na Hvaru v svojem gradiču Tvrdalju o čemer sam pravi nekod »Na tvrđalju mome, koji me posvoji«.

V njegovem rojstnem mestu Starem gradu na Hvaru mu odkrijejo njegov častilec dne 20. avgusta letos spomniško ploščo na Tvrdalju. Slavnosti kritja se vdeleži mnogo jugoslovenskih kulturnih delavcev.

raynatelj in član upravnega odbora

Bernhard Kellermann:

PREDOR.

Roman.

(Dalje.)

(25)

Mac je v osmih dneh ozdravel. Ko so mu na vprašanje po očetu in Fredu odgovarjali izogibno, je zajel obraz v zmršavele roke in se je razjokal, kakor se razjoka trinajstleten deček, ki je mahoma na svetu osamel. Drugač pa se je malemu Macu godilo izbornu. Pitali so ga, ves svet mu je pošiljal pogač, denarja, vina. S tem pa je bil Macov dožitek pri kraju, da ga ni v vojo skrb vzela bogata dama v Chicagu, kateri je usoda osirotelega konjarčka segla v srce. Potem je vodila njegovo vzgojo.

Macu ni prišla misel, da je moči postati kaj drugega nego premogar, in tako ga je njegova zaščitnica poslala na rudarsko akademijo. Po skončnem učenju se je Mac inženier vrnil v Uncle Tom in je ondi ostal dve leti. Zatem je šel v srebrni rudnik Juan Alvarez v Boliviji — v krajino, kjer je bilo treba, da korenjak dobro spozna pravi trenutek za vrlo pogojen udarec s pestjo. Srebrni rudnik je propadel in Mac je potem vodil gradnjo predorov za železnico Bolivia—Andes. Tukaj mu je prišla njegova »misel«. Ostvaritev njegove misli je zavisela od izboljšanih skalnih svedrov — in tako se je Mac lotil dela. Demant svedrov za demante je bilo treba zameniti za ceneno tvarino približno iste trdote. Mac je vstopil v poizkuševalnice velepodvzetja Edison Works Limited in je izkušal ostvariti orodno jeklo silne trdote. Ko se je dve leti vztrajno ukvarjal in je bil blizu svojega namena, je Edison Werke ostavil in se je osamosvojil.

Njegov Allanit ga je kaj hitro storil imovitega. V bistem času se je seznanil z Maud. Nikoli ni utegnil brigati se za ženske in mu niso bile na mari. Maud pa mu je bila všeč na prvi pogled! Nje nežna rjava madonska glava, njene tople, velike oči, ki so zasvetlele v solnčnem osvit kakor jantar, njeno nekam zamišljeno bitje (tisti čas je žalovala po materi), njena hitro razvneti in vznemena čud, vse to mu je segalo v živo. Zlasti ga je očarovala njena polt. Bila je najnežnejša, najčistejša in najlepša koža, kar jih je kdaj videl, in ni mu bilo moči pojmiti, kako to, da se ne razgovarja že ob najrahljši sapici. Imponiralo mu je, kako pogumno je v roke vzela svoje življenje. Tisti čas je v Buffalu poučevala klavir in je bila zaposlena od jutra do noči. Nekeč jo je slišal govoriti o glasbi, umetnosti in slovstvu — samih rečeh, ki jih ni umel niti malo — in obudovanje njenega znanja in njene razboritosti je bilo brez meja. Zaljubljen se je v Maud po vseh pravilih in je počenjal prav takšne neumnosti kakor vsi moški v takih okoliščinah. Izprva ni imel nikakega poguma, in bile so ure, ko je pošteno obupaval. Nekega dne pa je v Maudinih očeh zapazil pogled — kakšen je bil ta pogled? — in ta pogled ga je navdal s pogumom. Nakratko se je odločil, pa jo je zasnil in nekoliko tednov potem sta se poročila. Nato je posvetil tri nadaljna leta neumorne tvornosti izdelavi svoje »misli«.

In zdaj je bil Mac, naprosto Mac, ki so ga opevali ljudski pevci po predmestnih concerthallah.

2.

Prve mesece je Maud soproga videvala le prav poredkoma.

Spoznala je že po prvih dneh, da je njegovo sedanje delo povsem drugačno nego njegov posel v tvornici v Buffalu, in je bila dovolj pametna in močna, da je Macovim opravičevanjem brez besedovanja žrtvovala svoj delež. Marsikateri dan ga sploh ni bilo na izpregled. Bil je na gradilišču, v buffalskih poizkuševalnicah, ali pa je imel nujna posvetovanja. Allan je začel delati jutraj ob šestih in je bil čisto zaposlen do pozne noči. Ves utrujen je včasih rajši prenočil na usnjenici v voji delavnic, nego bi se vrnil v Bronx. Tudi v to se je Maud vdala.

Da bi imel za take primere vsaj nekoliko udobja, mu je opremila spalnico s kopeljo in obednico v sindikatskem poslopju, pravo stanovanje, kjer je našel tobak in pipe, ovratnike, perilo, skratka vse, kar je potreboval. Za postrežbo mu je prepustila Liona, kitajskega boyja. Zakaj nihče ni znal Macu streči tako povoljno kakor on. Lion je zmogel z azijskim ravno dušjem opozarjati Maca stokrat zaporedoma — vsekdar z malim pristojnim premolkom vnies —: »Dinner, sir — Dinner, sir.« Niti ga ni minila potrežljivost niti ni bil muhast. Vsekdar je bil na mestu, pa ga nikoli ni bilo videti. Delal je brez šuma in enakomerno kakor dobro naoljen stroj in vendar je bilo zmeraj vse v najlepšem redu.

Sedaj je videvala Maca seveda še bolj poredkoma, pa se je držala hrabro. Dokler je dopuščalo vreme, je prirejala zvečer male gostije na strehi sindikatskega poslopja, odkoder je bil očarljiv razgled po New Yorku. Te gostije z nekaterimi Macovimi prijatelji in sotrudniki so ji bili v veliko veselje in porabljala je ves popoldan za pripravo. Tudi je ni ozlovoljilo, če je Mac včasih mogel priti samo za nekoliko minut.

Nedelje pa je Allan redoma prebival v Bronxu pri njej in Edithi; in tedaj se je zdelo, da bi rad udobril, kar je zamudil med tednom, tako izključno se je posvečal njej in otroku, boder in breztožen, kakor velik deček.

Katerikrat se je v nedeljo z njo popeljal na gradilišče v New Jersey, da »Hobbyju« nekoliko podkuri. Prišel je mesec, ves poln posvetovanj s sindikatskimi ustanovniki in veleledničarji, s finančniki, inženjerji, agenti, zdravstveniki, graditelji. V New Jerseyju so se bili namerili na velike množine vode, v »Bermudi« je povzročalo dolbenje predora v serpentin nepriznane težave. V »Finisterri« je bilo delavstvo malovredno in ga je bilo treba zameniti z boljšim. In povrh tega so se kupili tekoči posli od dne do dne više.

Allan je včasih delal dvajset ur zapored, in umelo se je po sebi, da si ga na take dneve ni lastila.

Mac jo je uverjal, da bo čez nekaj tednov bolje. Ko se uleti prvi rush! Pa je potrpehla. Skrbelo jo je samo to, da se ne bi Mac z delom presilil.

(Dalje prihodnjič.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Mala oznanila.

Učenec za špecerijsko trgovino se sprejme. Miloš Oset, Aleksandrova cesta 45. 1299 2-1

Učitelj išče primerne službe pri banki, pri kakem podjetju ali kje drugje. Naslov pove uprava »Tabora«. 1300

Išče se delavka za izdelovanje luknjic pri perilu. 1275 3-3

Bančni uradnik išče meblirano sobo, po možnosti v sredini mesta, z električno razsvetljavo ter brano. Cenjene ponudbe na upravo »Tabora« pod »št. 1297«. 1297 3-1

Bančni uradnik išče eno ali dve elegantni sobi s kopalnico in električno razsvetljavo. Ponudbe pod »št. 13« na upravo »Tabora«. 1293 2-2

10.000 K nagrade dotičnemu, kateri izsledi vlomilca z ukradenim blagom v trgovini urarja Lovro Stojec, Maribor, Jurčičeva ulica 8. 1302

Lepa klubska garnitura se ceno proda. Naslov se izve v upravi. 1304 3-1

Enonadstropna hiša v Mariboru, Vojasniška ulica 18 ali Langusova ulica 5, z 18 mebliranih sob, kopalno sobo, kuhinjo, konjskim hlevom za 5 konj, primerno za ameriškanski bar ali tovarno, je na prodaj. 1305 3-1

Dobro mleko in drugi mlečni izdelki se dobijo v mlekarini Ivana Golob, Slovenska ulica št. 16. 1266 10-4

Stavbeni prostor ali majhno hišico se kupi v Mariboru. Ponudbe na Matija Koler, sid. mojster, Grešnjevi, Gornja Radgona. 1198 10-7

V brivnici »Union« na Glavnem trgu prvovrstna postrežba in popolnoma znižane cene. 1278 7-3

Proda se popolna oprema za trgovino. Vprašati v trgovini Lesnik, Gosposka ulica št. 14. 1268 2-2

Hotel Halbwidl.

Danes v sredo, dne 2. avgusta 1922

elitni koncert

pri posebno bajni razsvetljavi. Vsak obiskovalec bo rad plačal dinar ponočnega davka »predno bo konec sveta«!

Začetek ob 20. uri. Vstop prost. Za obilen obisk se priporoča A. F. Halbwidl.

Berson

najboljši gumijevi napetniki se dobe v trgovini z valanterijo in drobnarijo D. ROSINA, preje Stadler, Maribor, Vetrinjska ulica št. 26. 1298

Pristopajte k Jugoslovenski Matici.

Zahtevajte povsod »TABOR«!

TISKOVNA ZADRUGA Z OMEJ. ZAVEZO V MARIBORU

Vabilo na pristop in podpis deležev.

Upravni odbor »Tiskovne zadruga z o. z. v Mariboru« je na svoji zadnji seji sklenil, da prične zadruga v kratkem z rednim izdajanjem knjig in drugih publikacij. Ker pa je dosedanja glavnica zadruga premajhna za večje obratovanje, se obrača tem potom na zavedno napredno javnost z vabilom, naj bi čim številnejše pristopila k zadrugi

s podpisovanjem deležev po 200 kron.

V interesu hitrejšega in boljsega uspeha bi bilo želeli, da bi vsak novi član po svojih denarnih močeh pristopil s čimvečjim številom deležev.

Prijave sprejema v to pooblaščenno ravnateljstvo Mariborske tiskarne d. d. v Mariboru, Jurčičeva ulica 4.

Maribor, 24. julija 1922.

Upravni odbor.

BERSON

Gumijevi podpetniki

in

podplati

napravijo Vaše obuvanje trpežno in elegantno.

BERSON-KAUČUK D. D. Zagreb, Wilsonov trg 7.

Meblovano snažno sobo

za našega delovodjo in ženo se išče. Ponudbe z našo vedbo cene na 1303

Jugoslov. Lloyd d. d. Maribor
Ruška cesta 45.

Pozor!

Prekajeno meso

šunke, pleča, karé,
plečna pečenka, kg
à kron 96.— še samo
par dni pri mesarju

Karolu Šmisl, Maribor

stojnica na Glavnem trgu. 1307

Dražba avta

okrajnega zastopstva v Ormožu se vrši dne 14. avgusta 1922 ob 11. uri predpoldan na dvorišču gosp. A. Kreutzta, ključavničarja v Ormožu. Avto je tovorni 2-tonski, trdke »Fiat« z železnimi obroči ter v dobrem stanju. Vzklicna cena 60.000 kron. 1276 3-2